

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/173/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5114222345
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Yvetta Dzugasová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2015:5114222345.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: PROFÍ CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pribinova č. 25, IČO: 35 792 752, zastúpený spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pribinova č. 25, IČO: 47 233 516, proti odporkyni: H. K., nar. XX.X.XXXX, bytom Z., B. U. XXX/X, o zaplatenie 340,84 Eur s príslušenstvom, v konaní o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 40C/44/2014-36 zo dňa 3. októbra 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 40C/44/2014-36 zo dňa 3. októbra 2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa o zaplatenie požadovanej sumy. Zároveň týmto rozsudkom nepriznal odporkyni náhradu trov konania.

V dôvodoch svojho rozhodnutia okresný súd uviedol, že odporkyňa zaplatila navrhovateľovi na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere sumu 1.819,64 Eur, pričom istina úveru predstavovala 960,- Eur. Konštatoval rozpor zmluvných dojednaní, najmä oznámenia RPMN, ako aj celkovej koncepcie zmluvy, t. j. jednotlivých obsiahnutých zmluvných podmienok, účelu zmluvy a prejavu vôle, resp. očakávaného prejavu vôle dlžníka, so zákonom. Okresný súd uvádzal, že k podstatným náležitostiam zmluvy patrí riadne oznámenie údajov o RPMN. V zmluve uvedená RPMN 51,49% je iba približne vierohodná vo vzťahu k pôvodným záväzným ustanoveniam zmluvy za predpokladu dojednania pôvodného úveru do 960,- Eur splatného v 42 splátkach vo výške 51,44 Eur, vierohodnejšia je úroková sadzba oznámená veriteľom vo výške 70,02%. Rozdiely vo výpočte môžu byť dané nepravdivosťou v mesačnej splatnosti úveru vzhľadom na dátum poskytnutia peňazí, ale zásadne RPMN nemôže byť nižšia, než aká vyplýva z niektorého jednotlivého záväzného ustanovenia, ktoré má predstavovať. Predpokladaná výška RPMN za úver je 70,02%. Takto vyčíslená miera RPMN je dokladom o jeho vysokej ťaživosti. Relatívne vyššiu RPMN by súd argumentačne toleroval u kratších a nižších úverov, tu pokiaľ už len pôvodne mal byť úver splatný postupne za 42 mesiacov (3,5 roka), prípadne dlhší čas, súd považoval úsver s RPMN 70% za poskytnutý v rozpore s dobrými mravmi, resp. za úžeru. Okresný súd ďalej konštatoval, že účel úverovej zmluvy sleduje dočasné preklopenie obdobia financovania potrieb z cudzích zdrojov, ale zmluva o revolvingovom úvere je koncipovaná na neurčitý čas. Náklady na uvedený úver so 70% RPMN sú neprimerane vysoké. Toto je však ideálny stav predpokladajúci, že dlžník bude svoj úver splácať riadne a včas. Akýmkoľvek porušením platobnej disciplíny sa úver pre spotrebiteľa stáva drahším. Do značnej miery je to ovplyvnené aj tým, že od začiatku dlžník spláca predovšetkým úroky a poplatky a samotná istina sa spláca nakoniec, čím sa prepláca úver na úrokoch. Okresný súd zdôraznil, že nielen neprimeraná dohodnutá výška úrokov, ktorá je súdnou praxou považovaná za úžeru, ale aj nastavenie zmluvných podmienok za účelom neprimeraného zdraženia úveru, vedúca k rovnakému cieľu ako pri dohodnutom úžerníckom úroku, možno považovať za úžeru. Podľa názoru súdu je to len o systematickom prepracovaní zmluvných podmienok, ktorým veriteľ veľmi úspešne vie obchádzať výšku úroku z úveru.

Súd prvého stupňa tiež poukázal na ustanovenie čl. 8 zmluvy - poskytnutie služby spočívajúcej v možnosti odkladu splatnosti úveru, s ktorou veriteľ automaticky počítal a sumu 138,14 Eur rovno započítal pri poskytnutí schválenej sumy revolvingového úveru. Tento článok možno označiť ako vedľajšie ustanovenie viažuce sa k podstatnej a povinnej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere - splatnosť úveru (§ 9 ods. 2 písm. k/ zák. č. 129/2010 Z. z.) - ako je výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov). Pri takomto vymedzení povinnej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere sa citovaný článok zmluvných dojednaní s poukazom aj na § 51 Občianskeho zákonníka podľa názoru súdu dostáva do rozporu s obsahom a účelom Zákona o spotrebiteľských úveroch, z ktorého vyplýva, že splatnosť úveru má byť dohodnutá jasne v úverovej zmluve. Aj takéto ustanovenie zmluvných dojednaní je príkladom, aj keď len zlomkovým, akým smerom sa má právna ochrana spotrebiteľa uberať práve preto, aby sa takýmto a podobným absurdným situáciám v praxi zabránilo.

Ďalej okresný súd poukázal na zmluvné dojednania zmluvy o revolvingovom úvere obsiahnuté na samostatnom liste, na ktorom sú zrazu menším písmom koncipované významné zmluvné ustanovenia, pojmy v bode 2. revolvingového úveru a preklopenie tohto pojmu do pojmu revolving v bode 4. - 4.1 ako poskytnutie ďalšieho úveru vo výške podľa bodu 6 žiadosti, t. j. v tomto prípade vo výške 960 Eur, pri splnení následných podmienok v bode 4.2, keď dlžník splatí každých 24 splátok pri úvere so splatnosťou 42 mesiacov bude mu po schválení úver automaticky navýšený a podľa bodu 4.3 bankovým prevodom poskytnutý na účet dlžníka každej ďalšej 24 splátky úveru. Takýmto prepojením zmluvných podmienok veriteľ obchádza slobodný, vážny a určitý prejav vôle dlžník s takýmto právnym úkonom a vážnym spôsobom zasahuje aj do vôle, ktorá viedla dlžníčku k uzavretiu zmluvy. Treba poukázať aj na nevedomosť bežného spotrebiteľa rozlíšiť pojmy úver a revolvingový úver, a jeho prirodzené očakávanie, že v tejto problematike mu pomôže zorientovať sa veriteľ ako zdatný súper poskytujúci služby v danej oblasti, čo by sa pri uplatnení poctivého obchodného styku dalo reálne očakávať.

Proti rozsudku okresného súdu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Uviedol, že dlžník si zmluvou o revolvingovom úvere vytvára právny nárok nielen na poskytnutie úveru, ale aj na poskytnutie revolvingu bez toho, aby musel o poskytnutie ďalších peňažných prostriedkov opakovane žiadať. Samotná zmluva o revolvingovom úvere tiež nezaväzuje dlžníka k povinnosti revolving nutne a v každom prípade aj prijať. Práve možnosť jeho jednostranného vypovedania mu umožňuje to, že sa počas splácania úveru rozhodne uvedené nárokovateľné vyplatenie prostriedkov nevyužiť. Z rozsudku je zrejmé, že súd svoje tvrdenia nezakladá na argumentácii zákonom a neuvádza zákonnú úpravu, ktorá by opodstatňovala jeho úsudok. Naopak, v rozhodnutí súdu boli ponechané stranou práve také ustanovenia zákona, ktoré výslovne predpokladajú uzavretie zmluvy o spotrebiteľskom úvere na dobu určitú (napr. § 14 zákona č. 129/2010 Z. z.). Ak zákonodarca určuje určitý špecifický mechanizmus pre výpočet RPMN pre revolvingový úver, kontokorent, kreditné karty a pod., potom treba vychádzať, že takéto typy spotrebiteľských úverov budú uzavreté. S prihliadnutím na tvrdenia súdu prvého stupňa a ním uvádzaných dôvodov neplatnosti zmluvy o revolvingovom úvere sa nedá racionálne prijať záver, keby by uzavretá zmluva o revolvingovom úvere mala byť obchádzaním zákona. Zákonodarca priamo predpokladá úvery, ktoré budú obnovované, navyšované, opakovane poskytované a pod. Vzhľadom k uvedenému navrhovateľ vyjadril presvedčenie, že závery súdu o neplatnosti zmluvy o revolvingovom úvere pre obchádzanie zákona nemajú oporu v platnej právnej úprave. Pokiaľ ide o primeranosť dojednanej odplaty za poskytnutý úver, okresný súd mal aplikovať § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, ktoré vyžaduje pri jej posudzovaní zohľadniť obvyklú odplatu požadovanú na finančnom trhu. Pri takomto vyhodnotení bola podľa názoru navrhovateľa dojednaná odplata primeraná. Ďalej odvolateľ poukazoval na nesprávne odôvodnenie rozsudku, že navrhovateľ si jedným prejavom vôle spotrebiteľa zaviazal na neurčitý čas a ten následne nemohol splácať narastajúce úroky, resp. že najskôr spotrebiteľ spláca úroky a až potom istinu, keďže uvedené nemá oporu v žiadnom dôkaze, a súd v odôvodnení rozsudku ani neuviedol, ako k takému záveru dospel. Zmluva bola síce uzavretá na dobu neurčitú, avšak spotrebiteľ mal právo poskytovanie revolvingu vypovedať, a to aj bez uvedenia dôvodu. Zmluva tiež predpokladala stornovanie revolvingu, čo predstavovalo ďalší prostriedok jeho zrušenia. Z rozsudku nebolo zrejmé, prečo sa súd uvedeným nezaoberal. Odvolateľ tiež nesúhlasil so závermi okresného súdu týkajúcimi sa neplatnosti dohody o poskytovaní služby (týkajúca sa možnosti odkladu splátok), pretože táto nebola podmienkou uzavretia zmluvy o úvere. Išlo o dohodu dvoch strán, kedy na jednej strane sa vytvorilo právo uplatniť odklad splatnosti splátok a na strane druhej vznikla legitímna požiadavka na odplatu za zriadenie tohto práva v prospech druhej strany. O výške odplaty bol odporca informovaný, rovnako aj o obsahu dohody o poskytnutí služby. Podstatou ochrany spotrebiteľa je vytvoriť možnosť

uplatnenia jeho práva a nezhoršovať jeho postavenie oproti zákonu. Z obsahu napadnutého rozsudku nie je možné zistiť, s ktorým zákonným ustanovením je dohoda v rozpore. Spôsob ochrany spotrebiteľa naznačený v rozsudku smeruje k popieranu vlastného prejavu vôle odporkyne pri uzavretí dohody. Takisto považoval navrhovateľ za neprijateľný názor okresného súdu o nevedomosti spotrebiteľa o obsahu pojmu revolvingový úver, pretože ide o všeobecne známy pojem.

Odporkyňa sa k podanému odvolaniu nevyjadrila.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. toto rozhodnutie v zmysle ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ O.s.p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Štruktúra odôvodnenia rozhodnutia je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak súd pri odôvodňovaní rozhodnutia nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje § 157 ods. 2 O.s.p., dochádza nielen k tomu, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Odôvodnenie rozhodnutia dovoľuje účastníkom konania posúdiť, ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné procesné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní o veci samej. Odôvodnenie rozhodnutí súdov tvorí v tomto smere súčasť spravodlivého súdneho procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Pokiaľ súd náležite neodôvodní svoje rozhodnutie, osobitne také, ktorým ukladá nejakú povinnosť, odníme účastníkovi konania právo konať pred súdom, čo je jeden z dôvodov pre zrušenie rozhodnutia v odvolacom konaní (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Z uvedeného vyplýva, že súd je povinný pri odôvodňovaní svojich rozhodnutí dodržať základné obsahové požiadavky formulované v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p. Odôvodnenie je koncipované tak, aby jasne, stručne a zrozumiteľne v sebe zahrnulo všetky náležitosti uvedeného zákonného ustanovenia - vymedzenie predmetu konania, dôkaznej situácie a jej právne posúdenie. Súd je pri formulovaní odôvodnenia rozhodnutia viazaný predovšetkým požiadavkou stručnosti, presnosti, ako aj základnými princípmi logického myslenia.

Treba zdôrazniť, že odôvodnenie rozhodnutia má odrážať obsah vykonaného dokazovania, súd je povinný ho riadne zhodnotiť a následne vyvodiť z neho príslušné právne závery. Ak súd prijme právne závery, ktorých vysvetlenie v odôvodnení rozhodnutia nedáva jasný obraz o všetkých podstatných otázkach, potom jeho rozhodnutie trpí vadou, ktorá musí viesť nevyhnutne k zrušeniu rozsudku.

Podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. súd rozhodnutie zruší, ak súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Účelom zavedenia úpravy spotrebiteľských zmlúv v Občianskom zákonníku bola harmonizácia slovenského zmluvného práva s úpravou ochrany spotrebiteľa v EÚ. Zmyslom nielen národnej, ale aj nadnárodnej úpravy spotrebiteľského práva je dosiahnuť vyrovnanie faktického nerovného postavenia spotrebiteľa s profesionálnym dodávateľom s ohľadom na okolnosti, pri ktorých dochádza k uzatváraniu zmlúv, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho a jeho lepšiu znalosť práva a jednoduchšiu dostupnosť právnych služieb, ako i vzhľadom na možnosť zo strany podnikateľa určovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Spoločným znakom úpravy spotrebiteľského práva je teda faktické vyrovnanie uvedenej nerovnosti postavenia spotrebiteľa a podnikateľa ako profesionála, a to aj za predpokladu obmedzenia autonómie vôle zmluvných strán.

Už v starom Ríme (najmä Iulianus) možno vysledovať zásadu „favor contractus“ - zmluva sa má považovať za platnú, pokiaľ je to čo i len trochu možné. Táto cesta je bližšia princípom právnej istoty, predvídateľnosti atď. Od čias uhorského práva platí v občianskom práve zásada, že právne úkony treba

vykladať tak, aby čo najviac zodpovedali úmyslu strán a tiež tak, aby bola, pokiaľ je to možné, zachovaná ich platnosť. Teda, ak je tu možnosť dvoch výkladov, z ktorých jeden ponecháva právny úkon aspoň v určitej podobe v platnosti a druhý ho úplne zneplatňuje, potom prednosť má ten výklad, ktorý podporuje aspoň čiastočnú platnosť.

Odvolačný súd zvyčajne spojil „pokiaľ je to možné“, pretože akonáhle sú zistené také skutočnosti, ktoré z dôležitých záujmov spoločnosti odôvodňujú neplatnosť celého právneho úkonu, neprichádza do úvahy teória zachovania aspoň čiastočnej platnosti právneho úkonu.

O takéto skutočnosti môže ísť napr. vo veciach úžery. K jej naplneniu však nestačí iba hrubý nepomer vzájomných plnení. Len samotné úžerné plnenie spôsobuje iba čiastočnú neplatnosť pre rozpor s dobrými mravmi. Úžera nastáva, ak sa pridruží ďalší faktor, ktorý stavia toho, kto nepomerne plnenie žiada, do postavenia určitej „nadvlády“ nad tým, kto plnenie má dať. Takýto stav nadvlády je napr. nad osobou, ktorá je v tiesni, je neskúsená, jej rozumová vyspelosť je znížená alebo koná v rozrušení a pod. (§ 39a Občianskeho zákonníka). Najčastejšie zrejme pôjde o úžeru z dôvodu zneužitia tiesne, a to finančnej (ak má niekto dlhy a iný mu poskytne finančné prostriedky za neprimerane vysoký úrok alebo iné plnenie, alebo ak sa pri ručení zneužije závislosť voči rodine, ktorú ručiteľ nechce „nechať v štychu“ a vezme na seba ručenie za splnenie neprimeraných plnení). O úžeru pôjde tiež napr. ak sa zneužije negramotnosť osoby, duševná porucha, závislosť na návykových látkach a podobne.

V tejto súvislosti sa žiada zdôrazniť, že závery súdu o úžerníckych praktikách veriteľa musia byť spoľahlivo preukázané a nemožno ich vyvodiť len zo samotnej výšky úrokovej sadzby úveru. Ak okresný súd konštatoval neplatnosť zmluvy ako úžerníckej s odkazom na všeobecnú koncepciu zmluvy, neprimeranosť úrokov, nemožnosť spotrebiteľa pochopiť obsah pojmu „revolvingový úver“, či uzavretie zmluvy na neurčitý čas, uvedené úvahy nemajú oporu v právnej úprave ani vo vykonaných dôkazoch.

V prvom rade sa žiada upriamiť pozornosť na ustanovenie § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Pri posudzovaní obdobnosti prípadov sa prihliada najmä na finančnú situáciu spotrebiteľa, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutých peňažných prostriedkov a lehotu splatnosti. Okresný súd síce uvedené ustanovenie citoval v rozsudku, avšak následne len na základe všeobecných úvah dospel k presvedčeniu o neprimeranosti dojednej úrokovej sadzby v rozsahu 70%, čo nie je postačujúce. V tomto smere sa žiada tiež poukázať na nesprávne skutkové zistenia okresného súdu, ktorý v rozhodnutí poukazoval na RPMN podľa zmluvy vo výške 51,49%, pričom zároveň konštatoval, že „vierohodnejšia je úroková sadzba oznámená veriteľom vo výške 70,02%“ a tiež, že „predpokladaná výška RPMN za úver je 70,02%“. K uvedenému treba poukázať na obsah zmluvy o revolvingovom úvere uzavretej medzi účastníkmi (bod 6 „Údaje o schválenom revolvingovom úvere“), kde sa uvádza RPMN za úver vo výške 66,02%, ročná úroková sadzba 70,02%, priemerná RPMN za úver 51,49%, predpokladaná RPMN pri poskytnutí revolvingu 70,02% a ročná úroková sadzba revolvingu 76,21%. Keďže z obsahu žaloby nevyplývalo, že by okrem úveru bol odporčateľ poskytnutý aj revolving (teda ďalší úver), bolo nutné vychádzať z parametrov platných pre samotný úver. Rovnaké údaje platné pre úver obsahuje aj oznámenie veriteľa na čísle listu 8 spisu.

Na základe uvedeného mal odvolací súd za to, že úvahy súdu prvého stupňa si jednak odporovali pri rozlišovaní úrokovej sadzby úveru a RPMN za úver a zároveň pri posudzovaní primeranosti odplaty za poskytnutý úver nezohľadnili obsah ustanovenia § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, s čím súviseli aj nedostatočné úvahy o prípadnej úžere, ktorej existencia nemala v danom prípade oporu vo vykonaných dôkazoch.

Za nesprávne považoval krajský súd aj závery o nemožnosti spotrebiteľa pochopiť pojem „revolving“, či úsudky o neurčitej dobe, na ktorú mala byť zmluva uzavretá. Z obsahu zmluvy síce vyplýva možnosť čerpať aj ďalší obnovený úver (tzv. revolving), jeho poskytnutie však nebolo v žalobe tvrdené a uvedené poprel aj navrhovateľ v podanom odvolaní. Bez ohľadu na uvedené sa žiada zdôrazniť, že pri výklade spotrebiteľských zmlúv treba zachovávať zvýšenú mieru ochrany vo vzťahu k nekalým či agresívnym praktikám dodávateľom, čo však neznamená popretie existencie elementárnych duševných schopností slabšej zmluvnej strany. Pri takomto posúdení by bolo totiž na mieste uvažovať o tom, či vôbec bola odporčateľka spôsobilá prejavovať vôľu a zaviazat' sa k zmluvnému záväzku; takéto skutočnosti však v posudzovanej veci neboli zistené.

Pokiaľ súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil a jeho závery vyjadrené v odôvodnení rozsudku nemajú oporu vo vykonaných dôkazoch, potom bol odvolací súd nútený napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Krajský súd dáva prvostupňovému súdu do pozornosti fakt, že jeho ďalšou úlohou bude opätovne posúdiť obsah zmluvy o revolvingovom úvere a to v kontexte podanej žaloby, pričom zároveň zohľadní fakt, že oznámenie veriteľa (č. I. 8 spisu), ktoré bolo v konaní predložené na preukázanie navrhovateľových tvrdení je len jednostranným právnym úkonom veriteľa, pretože nebolo podpísané odporkyňou.

Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 za, 0 proti.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.